

811.161.2673.2

, 1/234, 79602
.: (80322) 239 47 17

Ойконімія є своєрідним феноменом культури. Архаїчні географічні назви України, маючи яскраво виражений просторово-часовий вимір, інформують про слов'янську модель світу. Розглянуто основні типи давніх ойконімів.

: архаїчна ойконімія, модель світу, тип ойконіма, ойконімічна модель

Ойконімія посіла чільне місце в системі людських цінностей. Вона належить до культурного надбання народу, і є тим універсальним історично-соціальним фактом, який дає право трактувати її як своєрідний феномен культури. Сучасний український полікультурний простір неможливо аналізувати чи інтерпретувати, оминувши таку важливу ланку в традиційній культурі, як ойконімія. Тому цей культурний пласт доцільно розглядати в трьох аспектах: антропологічному, суспільно-історичному та як систему. Про антропологічний аспект частково йшлося в роботах: [15, с. 173–184; 16, с. 53 - 68]. Про суспільно-історичний контекст становлення ойконімії та про її культурний (ойконімний) простір як систему регулятивних орієнтирів діяльності людини викладемо деякі міркування.

Розглядаючи будь-який текст (а ойконімія, як і будь-яка онімія, народу, якогось регіону, часового зрізу тощо є текстом), спостерігаємо в ньому складну ієрархію структур, що закодовані, а сучасник, занурений у цю систему, намагається звести усе до єдиної структури. Тому уможливується те, що різні соціально-історичні колективи створюють або переосмислюють тексти, вибираючи зі складного набору структурних можливостей те, що відповідає їхнім моделям світу [19, с. 400]. Модель світу – спрощене відображення уявлень про світ у певній традиції. Поняття „світ” розуміємо як поєднання людини і середовища у їхньому взаємозв'язку. Загалом, космологічність моделі світу проявляється в основних параметрах: просторово-часових, причинних, етичних, кількісних, семантичних тощо [29, с. 5]. Саме архаїчна ойконімія України, маючи яскраво виражений просторово-часовий вимір, дає нам інформацію про українську (ширше – слов'янську) модель світу. Щодо архаїчності ойконімії, то ми спираємося на принципи, запропоновані О. Трубачовим, який зараховує до „старих” такі типи топонімів: 1) які утворені від антропонімічних або апелювативних основ, що часто невідомі у вільному

вживанні; 2) які є суто топонімними утвореннями за особливими давніми словотворчими моделями;

3) також ті, які знаходять повні і точні відповідники переважно у західнослов'янських мовах [26, с. 16]. Архаїчні ойконіми з топоформантами: *-jь- (Доброміль, Літогоща), *-ьскъ (Буськ, Луцьк), *-itji (Мислятичі, Замисловичі), *-inъ (Малин, Оринин), *ovъ/-evъ (Ожидів, Глухів), *-anu (Вижняни, Турчани), *-ьп (Дубно, Метельне) можуть прояснити процес формування загальнослов'янської ойконіміїної системи, передусім української. Топоніми з цими формантами як одні з найдавніших у слов'янському світі демонструють не тільки лексичне багатство мови значної частини території Славії, але несуть інформацію для істориків, етнологів, географів тощо. Збережені типи ойконімії дають можливість пізнати сприйняття світу людиною на певних історичних етапах. Під цим кутом зору можемо навіть говорити про певні тенденції і „моду” в назвотворенні. Тенденції до створення того чи іншого типу назв мали глибоке підґрунтя: суспільно-історичні умови розвитку суспільства у час виникнення та формування типів назви, мовно-часові причини появи формантів, як продукт відповідних епох семантичне навантаження твірних основ архаїчних ойконімів, урешті, наявність цих формантів на території всіх слов'ян тощо. Якщо спиратися на формантний підхід у вивченні архаїчної ойконімії, то прослідковуємо чітку систему, яка зреалізувалася в першу чергу на словотвірному рівні. В ономастиці відома думка про те, що онім формується в межах якогось ряду, однак нині ми спостерігаємо не ряди, а цілу систему, яка є вищим рівнем, ніж ряд, – це ряди рядів, що пройшли на своєму функціональному рівні тривалий процес формування. У зв'язку з цим формантні типи слов'янських ойконімів можна трактувати як певні універсалії в ономастиці, які й з'явилися внаслідок тривалої дії системи, що і привело до відносної стрункості як у межах ойконімікону, так і в межах ойконіміки.

-j – . Йотова ойконімічна модель належить до одного з найдавніших слов'янських посесивних типів, яка досягла найбільшої своєї продуктивності у ранній спільнослов'янський період. Розвиток цього типу назв безпосередньо пов'язаний із функціонуванням спільних для всіх слов'ян антропонімів. Процес формування такого типу ойконімів завершився приблизно у XII–XIII ст. [33, с. 40; 31, с. 5; 35, с. 6; 1, с. 175; 7, с. 203]. Які ж були суспільно-історичні передумови виникнення такої моделі ойконімів? Очевидно, поява цих назв пов'язана із функціонуванням осередків і центрів родових общин [17, с. 49], які володіли великими земельними багатствами [21, с. 111 - 112], відповідно відомих (чи багатих, наприклад, вождів чи князів) називали іменами-композиціями, що і лягли в основу назв найдавніших поселень. Саме родові общини дали поштовх спочатку до розвитку колективної, а потім і до приватної власності, що й слугувало активізації формування ойконімів цієї моделі. Звичайно, на сучасному етапі „чистих”, яскраво виражених назв цієї моделі не так багато, порівняно, наприклад, з іншими ізосемантичними суфіксами (-inъ, *ovъ/-evъ), однак фонетично спотворених часом, різноманітних „уламків”, фрагментів цих назв залишилося чимало, що і свідчить про їхню давність і первинність в ієрархії відприсвійних ойконімів, тим паче, що таке явище спостерігається на території всієї Славії. Їх не „встигли” зафіксувати у найдавніших писемних пам'ятках, бо до того часу пік їхнього розвитку уже пройшов, і вони опинилися на межі значного витіснення ойконімами синонімічних типів. Очевидно, тут позначилася і загальномовна тенденція до занепаду нечленних прикметників, до яких і належали структури на *-jь. Варто пам'ятати й про те, що після спаду активного творення імен-композицій та їх скорочених і ускладнених афіксами форм, модель на *-jь ще функціонувала на базі відапелятивних та християнських імен, однак, думаю, що це уже було формалізоване творення ойконімів, за певною схемою-аналогією, віддавалася

данина „моді” на назви „вищого” рівня, статус яких вони мали цілком заслужено в силу збереження реліктних соціально-історичних підстав. Незважаючи на те, що слов’янська ономастика оперує великою кількістю зібраного і описаного матеріалу *-jъ – моделі, треба визнати, що це невеликий за кількістю тип назв в українському ойконіміконі. І головною причиною перегруповання сил в посесивній ойконімії пов’язано із експансією *-inъ, *ovъ/-evъ – моделей. Вони були новішими, а тому пам’ятки їх більш повно зафіксували, і, зрештою, вони добре збереглися і до сьогодні.

***-in** – . Ойконіми на -ин, як і всі архаїчні типи, належать до загальнослов’янської моделі географічних назв. Посесивні назви на -ин у слов’ян стали популярними після часткового занепаду функціонування присвійних назв на *-jъ. Саме суспільно-історичні приватновласницькі відносини дали поштовх до масового поширення назв місцевостей на -ин. Щодо походження цього суфікса, то в мовознавчій науці нема єдиної думки. Для нас найпереконливішою є позиція Мейє А., який вважає, що суфікс *-in – результат ускладнення суфікса -ьп (*-ino) [20, с. 293]. Суфікс -ин є одним із ряду формантів: *-j-, *-inъ, *-ovъ/-evъ, *-ьп, різних за походженням, але близьких за властивістю виражати посесивні відношення, в тому числі індивідуальну належність і майнову власність. Давні похідні із цими суфіксами утворювали в період Київської Русі особливу групу, що мала спільні тенденції розвитку: від первинного „синкретизму” значень, похідних у кожному із суфіксальних типів, від їх більшої предметності – до утворення двох диференційованих типів: одного – вузькоприсвійного, від основ власних або персоніфікованих іменників, і другого – присвійно-відносного типу, з подальшим щораз чіткішим формальним і семантичним розмежуванням вказаних типів в умовах прогресуючої ад’ективації і взаємодії з конкуруючими синонімічними суфіксами [8, с. 50]. *-inъ – модель формувалася на базі іменників -ā, -jā, -ī-основ переважно жіночого роду.

***-ov /-ev ó** . Українські географічні назви на -ів належать до найбільш чисельного масиву загальнослов’янського посесивного ойконімікону. Їхня всеслов’янська належність визначається, очевидно, формуванням його у пізній період спільнослов’янської мови. Ойконіми на *-ovъ/-evъ творилися переважно від -ō, -jō та -ī-основ іменників чоловічого роду. Звичайно, були і винятки, про які пише О. Залізняк [7, с. 207 - 209]. Як назви на -ин, так і ойконіми на -ів, формувалися на основі християнських імен, давніх відапелятивних слов’янських найменувань, величезної кількості квалітативів, зокрема демінутивів, ускладнених суфіксами тощо. Щодо походження суфікса *-ovъ/-evъ, то є різні міркування вчених: так, В. Вондрак доводить, що цей суфікс утворився на базі родового відмінка множини іменників з основою на -ū [38, с. 412]. Найважливішим морфологічним результатом є відмінність між іменем -ū-основи в значенні іменника і в значенні прикметника: сынъ і сынов, домъ і домов, воль і волов, чого не було в інших іменах -ō-основ: новъ домъ, старъ воль, ново село. Утворення таких основ, як сынов-, медов-, домов-, волов- з кінцевим -ов- було новим явищем і сприймалося носіями мови, як словотворчий елемент, як тип, модель для творення прикметників від інших основ [13, с. 13–14]. У XI–XIII ст. похідні з суфіксом -ов- від власних назв входили в особливу групу прикметників, включаючи також і похідні від назв тварин і рослин. Особливістю останніх була можливість означати відношення до матеріалу. Наприкінці XIV–початку XV ст. джерела фіксують прикметники з суфіксом -ов-, що походять від назв осіб; ці прикметники вказували на індивідуального власника або на яке-небудь інше відношення до одиничної особи. Вони становили ядро власне-присвійних прикметників, що характеризувалися посесивними суфіксами (*-jъ, *-inъ,

*-овъ) і короткою формою. Інші прикметники творилися від назв тварин і рослин за допомогою суфіксів *-інъ, *-овъ і поповнили розряд відносних прикметників [14, с. 6].

*- **sk** – . Ойконіми на -ьскъ є архаїчним загальнослов'янським типом географічних назв. Українська ойконімна система налічує порівняно невелику кількість цих назв, але незважаючи на цей факт ойконіми на -ьскъ сформували свій ареал, мають особливості щодо семантики і структури твірних основ. Ойконіми на -ьскъ є прикметникового типу.

Прикметники із суфіксом -ьскъ є дуже давніми і продуктивними як і на сучасному етапі, так і в давньому періоді розвитку мови, він засвідчений у слов'янських, балтійських та германських мовах (давньопрусський -iska-, литовський -iška-, германський-isk-) мови. К. Бругман і Б. Дельбрік [30, с. 501 - 502] стверджують, що цей суфікс слов'яни запозичили з германської мови разом з відповідними апелятивними утвореннями (порівняймо давньо-верхньо-німецьке *gomisc* і старослов'янське *римьскъ*). Багато науковців вважають, що суфікс -ьскъ походить від *-isko- як специфічний германський і балто-слов'янський формант, що виник на основі суфікса *-ko- при іменах з основами на s, або трактують його як загальноєвропейську інновацію. „Мовний слов'яно-балто-германський матеріал дозволяє припускати, що суфікс *-isk- вживався спочатку при прикметниках, утворених від назв місцевостей, і був пов'язаний із значенням приналежності і походження, згодом він поширився на інші імена і набув більш загального значення” [5, с. 177]. Про безпосередній функціонально-генетичний зв'язок прикметникового суфікса -ьскъ з похідним індоєвропейським формантом *-isko- говорили Вондрак В. [39, с. 624 - 625], О. Земська [9, с. 142–148], В. Кипарський [11, с. 79 - 80]. А. Грищенко зазначав, що суфікс *-ko- увійшов як складова частина до індоєвропейського форманта -sko-, що пізніше в розширеній формі -isko- став дуже продуктивним в германських, балтійських і особливо слов'янських мовах [6, с. 128].

У давньоруській мові, як і в старослов'янській, прикметники із суфіксом -ьскъ переважно творилися від іменників. У пам'ятках давньоруської мови XI - XII ст. суфікс -ьскъ охоплює всі можливі різновиди основ іменників, що свідчить про архаїчність цього суфікса, що глибоко вкоренився в мові [8, с. 50].

*- **no** . Ойконіми на *-ьп – одна з найархаїчніших моделей слов'янського світу, їх перші засвідчення належать до XI–XII ст. [22, с. 26]. Суфікс *-ьп- пов'язаний з історією первинного *-no-, який мав здатність сполучатися з різними основами і приєднувати до себе кінцеві голосні основ. Це сприяло перерозподілу основ, морфологічній абсорбції, що й привело до формування нових, вторинних суфіксів із різними голосними перед *-no-. Отож, формант *-ьп- є результатом перерозподілу -ї-основ та *-no-. Приєднуючись до -ї-основ, суфікс *-no- переводив їх до морфологічного типу -ō-основ, які паралельно з -ā-основами могли бути означеннями до імен усіх трьох родів. Відповідно *-ьпо- є результатом загального процесу розвитку атрибутивності в іменах [13, с. 8]. Цей суфікс міг приєднуватися до найрізноманітніших основ іменників великого семантичного спектру, він, порівняно з іншими, широко представлений у відносних прикметниках. Після процесу субстантивациї в українській ойконімії представлено великий пласт географічних назв із цим формантом, однак варто сказати, що серед ойконімічних архаїзмів їх небагато, вони здебільшого – продукт модерної доби в українській історії. Топоніми з формантом *-ьп наявні на всій слов'янській території, залишаються досить „живучими” в топонімії. Вони і тепер утворюються, постійною підставою для чого слугує зв'язок з продуктивними апелятивними прикметниками на *-ьп [2, с. 90].

Словотвірною основою цих ойконімів є апелятивні відносні прикметники на *-ьп, які постійно формують нові оніми і тепер (на сучасному етапі **б** мікротопоніми).

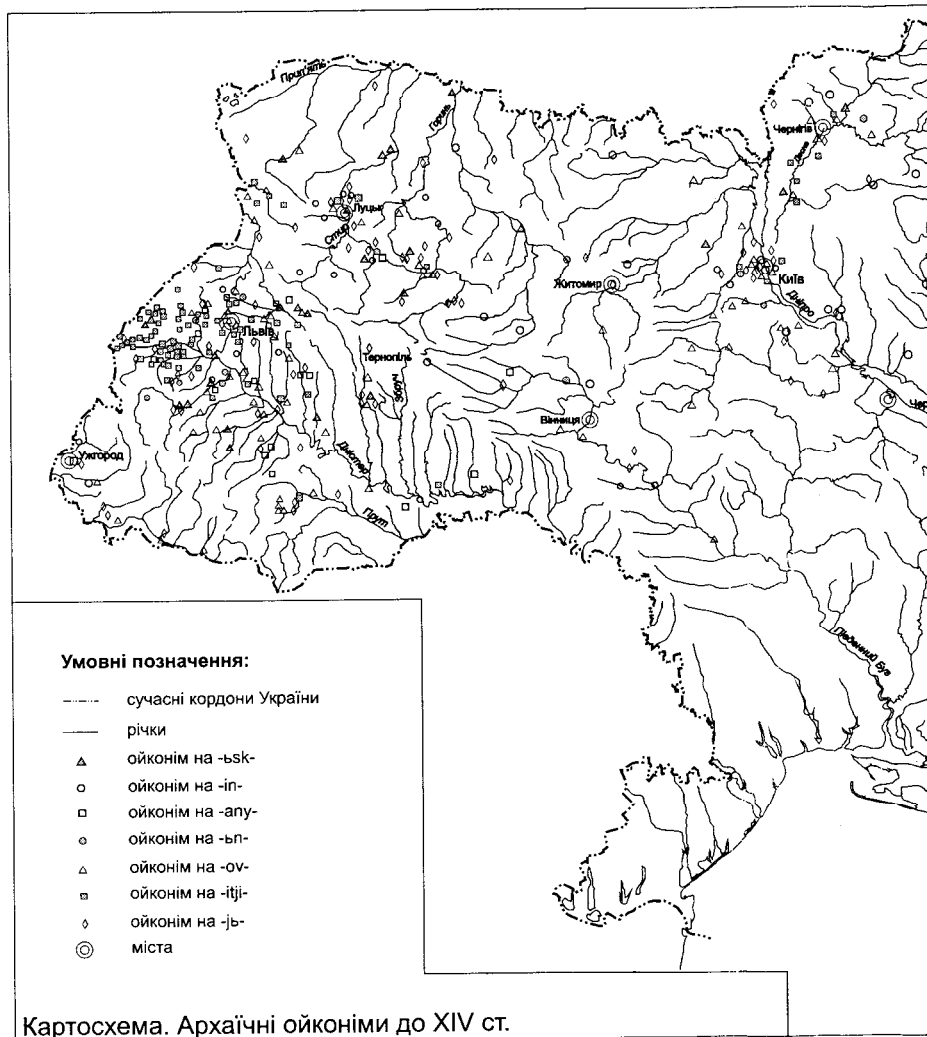
***-anyó** . Ойконіми на -ани є однією з найдавніших типів онімів, що сягає праслов'янської доби. Поява цих назв припадає на ранній період розвитку суспільства. Ще в „Повісті временних літ” згадано етноніми: бужане, древляне, поляне та ін. [27, с. 172 - 173]. Про загальнослов'янське поширення етнонімів з цим формантом писав і О. Стрижак [24, с. 80]. У сучасній слов'янській ономастиці ойконіми на -ани трактують як відетнонімні, бо вони вказують на походження та спосіб заселення території. Про етнонімну первинність суфікса -ани стверджує і Г. Ковальов [12, с. 39]. Цей формант має двоякий зв'язок з географічними назвами: 1) за його допомогою творяться назви мешканців від назв населених пунктів: Кам'янка **б** кам'ячани; 2) суфікс виступає і у власне-топонімічній функції, творячи, завжди у множині, назви поселень, які історично є назвами мешканців певної території, за якоюсь прикметою цієї території [10, с. 17]. Суфікс -ан утворився внаслідок того, що *-по-, приєднуючись до -пбоснов іменників, перетворювався в самостійний формант. Ще у спільнослов'янській мові цей суфікс функціонував у двох варіантах *-ѣпо-, *-ѣпо- для вираження ознаки предмета за матеріалом. І це значення є основним. [13, с. 5-6]: Бережан – Бережани. Очевидно, з цього етапу з'являються проблеми у кваліфікації ойконімів на -ани: чи Бережани походять від особової назви Бережан (тоді цей ойконім буде „відродинним” [3, с. 155], чи від назви людей, які поселилися на березі чогось – тоді цю назву можна називати „локально-етнічною” [35, с. 262]. Зважаючи на це, процес формування ойконімного форманта -ани значно суперечливіший і, очевидно, не зовсім прозорий (про це детально пише І. Царалунга [28, с. 25 - 29]). На сучасному етапі важко встановити достеменно походження того чи іншого ойконіма на -ани, однак видається логічніше вважати, що ці назви, масово зафіксовані у писемних джерелах XV–XVIII ст., мають більше шансів на кваліфікацію „локально-етнічні”, бо „відродинні” належать до пізнішого періоду розвитку суспільства.

***-itjió** . Щодо походження форманта -ичі є багато міркувань і поглядів учених: К. Бругман [30, с. 602 - 603], А. Мейє [20, с. 295; 32, с. 512], О.Селішев [23, с. 70], В. Топоров і О. Трубочов [25, с. 133]. Традиційно ойконіми на -ичі називають патронімічними, однак значний масив слов'янських назв цього типу засвідчив, що цю модель не можна однозначно трактувати. Серед них учені виділяють: 1) власне-патронімічні, тобто ті, які утворилися від назви нащадків якогось предка; 2) посесивні, які співвідносяться з патронімами лише формально, це в основному, очевидно, стосується тих назв поселень, які виникали за іменем особи, наприклад, землевласника, а залежні люди і земля, де вони жили, відповідно, кваліфікувалися онімом на -ичі; 3) катойконімічні ойконіми, які називають людей за їхнім місцем проживання, відповідно назва групи людей переходить на назву території, де вони осіли. [34; 37; 18; 4]. Чітко розмежувати ці номінативно-семантичні підгрупи дуже складно через те, що вони залежали від суспільно-історичних, економічних умов появи кожної назви. Можемо лише гіпотетично говорити, що первинними були власне-патронімічні через те, що в період родового устрою логічним було творення назви поселення від старійшини роду. Розвиток приватної власності привів до поширення посесивів на -ичі, які, очевидно, значно пізніше творилися, і цей суфікс чисто формально приєднувався до твірної основи ойконіма, „відаючи шану” ще популярним у той період назвам цієї моделі. А от катойконімічні назви на -ичі творилися найпізніше. Для суфікса -ич- катойконімна функція зовсім не характерна. Однак В. Васильєв пише про те, що „семантично цей функціональний “прорив” був обумовлений ознаками походження людини: суфікс -ич-

як елемент, що маніфестує походження, почав вказувати на відношення людини не тільки до свого роду, але і до місця, де вона народилася і жила (ростовичи, боровичи)” [4, с. 287]. Саме це зближує ойконіми на -ичі із моделлю на -ани.

Усі типи архаїчних ойконімів творилися за допомогою формантів, які своїми коренями сягали індоєвропейської епохи. Вони характерні для ойконімії усіх слов'ян. Твірні основи давньої ойконімії переважно слов'янського походження. Український архаїчний ойконімікон умовно можна поділити на три групи: 1) посесиви, утворені шляхом субстантивації присвійних прикметників: моделі на *-jь-, *-inь, *ovь/-evь; 2) ойконіми, що мають зв'язок із відносними прикметниками: моделі на *-ьскъ, *-ьп; 3) ойконіми *pluralia tantum*, пов'язані із родовим устроєм суспільства: моделі на *-anu, *-itji. За кожним із цих формантів історично закріпилася у науковій літературі відповідна характеристика, навіть дефініція: -ичі **б** патронімічний, -ани **б** локально-етнічний, -jь **б** присвійний тощо. Однак, як ми вище зазначали, є значне „перетікання” з однієї номінативно-семантичної групи ойконімів в іншу: назви на -ичі могли набувати посесивного та катойконімічного забарвлення, ойконіми на -ани частково долучалися до відродинних, присвійні прикметники через стадію субстантивації набували відносного відтінку у значенні, моделі на *-ьскъ, *-ьп, що традиційно трактувалися відносними і були своєрідними архетипами в слов'янській ойконімії, втрачають зв'язок із основним значенням суфікса, і такого типу назви творяться у пізній період чисто формальним способом тощо. Саме такі зміни в межах відповідних типів ойконімів свідчать, з одного боку, про чітку систему, яка сформувалася впродовж тривалого часу, і, з другого боку, бачимо певні тенденції до порушення цієї системи. Ці порушення узалежені від часу: чим ближче до сучасного етапу розвитку ойконімікону, тим більше „порушень” системи. Очевидно, це в першу чергу пов'язано зі зміною моделі світу слов'ян, зокрема українців. У період родового суспільства люди сприймали себе у колективі, пам'ятали свого патрона, відповідно і назва цього колективу переходила на назву території, де цей колектив осів для проживання. У період приватновласницьких відносин для людини стало основним „увіковічити” своє ім'я у назві поселення і цим закріпити за собою землю. Що ж стосується моделей на *-ьскъ, *-ьп, то саме відносні прикметники кваліфікували територію тими ознаками, відношенням до об'єктивного світу, який оточував людину. Людина сприймала себе у природі, трактувала себе як частину природи, давала своїм нащадкам назви, які безпосередньо були пов'язані із оточуючим світом. Видається, що саме відносні прикметники були одними з перших назв, бо вони, як і апелятиви на позначення різноманітних природних реалій, номінували територію за відношенням до загальних назв (світова практика засвідчує, що первинними були саме загальні назви, які семантичним способом переходили у *propra* (Холм, Броди). А потім уже появились назви, що пов'язані з родовим суспільством і розвитком приватної власності.

Що стосується просторового виміру архаїчної ойконімії, то візьмемо найраніший документований період – до XIV ст. (див. картосхему). Географія архаїчних ойконімів усіх типів репрезентує південно-західну, західну, північну, північно-східну та центральну Україну. Ареали усіх давніх типів географічних назв переважно збігаються. Цікавим є те, що архаїчні назви розміщені на території України поодинокими вкрапленнями саме в тих місцях, де у пізніші періоди буде найбільше скупчення назв цих моделей. І просторовий діапазон архаїчних ойконімів також свідчить про те, що ця територія належить до давно заселених земель, коли ще “спрацьовував” зв'язок: людина – модель світу – назва території, на якій живе ця людина.

1. . . Гидронимия Русского Северо-Запада как источник культурно-исторической информации. М., 1989.
2. . . Восточнославянские топонимы с формантом -ьп- // Восточнославянская ономастика. М., 1972. С. 90 - 144.
3. . . Відродинні ойконіми польсько-українського пограниччя // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2004. Вип. 34. Ч. 11. С.154 - 164.
4. . . Архаическая топонимия Новгородской земли (древнеславянские деантропонимые образования). Великий Новгород, 2005.
5. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов. К., 1966.
6. . . Прикметник в українській мові. К., 1978.
7. . . Древненовгородский диалект. М., 2004.
8. . . Суффиксальное словообразование русских прилагательных XI - XVII вв. М., 1986.
9. . . О некоторых фактах развития словообразовательной системы современного русского языка. // Проблемы современной филологии, 1965. С.142 - 148.
10. . . Топонімія Буковини. К., 1973.
11. . . судьбе -ь- в суффиксах -ьск- и -ьство // ВЯ. 1972. №2. С. 79 - 80.
12. . . Этнонимия славянских языков. Номинация и словообразование. Воронеж, 1991.
13. . . Из истории суффиксов относительных прилагательных украинского языка. Автореф... канд. филол. наук. К., 1954.
14. . . Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на -ин, -ів (територія України, X – XX ст.). Автореф... канд. філол. наук. Львів, 1993.
15. . . Позитивне мислення слов'ян через призму оніма. // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип. 38. С.173 - 184.
16. . . Семантичний простір з домінантою (на матеріалі української ойконімії) // Лексикографічний бюлетень. Вип. 14. 2006. С.53-68.
17. . . Древнейшие славянские топонимические типы и некоторые вопросы расселения восточных славян. В кн.: Славянские древности: Этногенез, материальная культура Древней Руси. К., 1980. С.45 - 72.
18. . . Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень. К., 1981.
19. . . Проблема знака и знаковой системы и типология русской культуры XI–XIX веков. // Лотман Ю.М. Семиосфера. СПб., 2004. С.400 - 417.
20. . . Общеславянский язык. М., 1951.
21. . . Следы времен минувших. Из истории географических названий Ленинградской, Псковской и Новгородской областей. Л., 1981.
22. . . Структура и стратиграфия древнерусских топонимов // Восточнославянская ономастика. М., 1972. С. 9 - 90.
23. С . . Старославянский язык. М., 1952. Ч.2.
24. . . Етнонімія Геродотової Скіфії. К., 1988.
25. . . „ . . . Лингвистический анализ гидронимов Верхнего Поднепровья. М., 1962.
26. . . Етимологічні спостереження над стратиграфією східнослов'янської топонімії // Мовознавство. 1971. №6. С. 3 - 18.
27. . . Етнонимия „Повести временных лет”. М., 1979.
28. . . Українські топоніми на -ани (-яни). Хмельницький, 2007.
29. . . Модель мира и ее лингвистические основы. М., 2005.

30. *Brugmann K., Delbrück B.* Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. Strassburg, 1906. Bd.2.
31. . Български географски имена с -јь. София, 1973.
32. *Meillet A.* Études sur l'étymologie le vocabulaire du vieux Slave. Paris, 1905. Pt.2.
33. *Prinz J.* Versuch einer orientierenden Bestimmung von Namenräumen im frühostslavischen Bereich // Beiträge zur Namenforschung. Neue Folge. 1969. Beih.5.
34. *Rospond S.* Południowosłowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -itj-. Kraków, 1937.
35. *Rospond S.* Słowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -jь. Wrocław, 1983.
36. *Taszycki W.* Rozprawy i studia polonistyczne. I. Onomastyka. Wrocław-Kraków, 1958.
37. *Taszycki W.* Śląskie nazwy miejscowe. Katowice, 1935.
38. *Vondrak W.* Vergleichende slawische Grammetik. Göttingen, 1908. Bd.I
39. *Vondr k W.* Zur Deklination des zusammengesetzten Adjektivums. // Archiv für slavische Philologie. 1900. Bd. 22. №1.

SPACE AND TIME DIMENSION OF THE UKRAINIAN PLACE NAMES STUDIES: SYSTEM AND TENDENCIES

Kupchynska Zorjana

*Ivan Franko National University of Lviv,
The Ukrainian-language department,
1/234, Universytetska Str., 79602 Lviv, Ukraine,
Phone (00380322) 239 47 17*

Place names studies is a peculiar cultural phenomenon. Ukrainian archaic geographic names having a vividly expressed space and time dimension inform about Slavonic model of the world. The main types of the archaic place names have been regarded.

Key words: archaic place names studies, a model of the world, place name type, place name model

-
:

, 1/234, 79602
.: (80322) 239 47 17

Ойконимия – своеобразный феномен культуры. Архаические географические названия Украины, имея ярко выраженное пространственно-временное измерение, информируют о славянской модели мира. Рассмотрены основные типы древних ойконимов.

: архаическая ойконимия, модель мира, тип ойконима, ойконимическая модель

Стаття надійшла до редколегії 6.10.2008

Прийнята до друку 20.12.2008